

U 26/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission tiedonannosta (*yhdestoista Euroopan kehitysrahasto*) sekä ehdotuksesta neuvoston päätökseksi (*AKT–EU-ministerineuvostossa esitettävä unionin kanta AKT–EU-kumppanuussopimuksen rahoituskehykseen vuosiksi 2014–2020*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 7. joulukuuta 2011 antama tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle monivuotisen rahoituskehysten laatimisesta Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren alueen valtioiden sekä merentakaisien maiden ja alueiden kanssa tehtävän EU:n yhteistyön rahoitusta varten vuosina 2014–2020

(yhdestoista Euroopan kehitysrahasto), komission 7. joulukuuta 2011 esittämä ehdotus neuvoston päätökseksi AKT–EU-ministerineuvostossa esitettävästä unionin kannasta AKT–EU-kumppanuussopimuksen monivuotiseen rahoituskehykseen vuosiksi 2014–2020 sekä tiedonannosta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 19 päivänä huhtikuuta 2012

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

Yksikönpäällikkö Timo Olkkonen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

MUISTIO
19.4.2012EU/2011/2037
EU/2011/2043

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE KOMISSIION TIEDONANNOSTA (YHDESTOISTA EUROOPAN KEHITYSRAHASTO) SEKÄ EHDOTUKSESTA NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI (AKT–EU-MINISTERINEUVOSTOSSA ESITETTÄVÄ UNIONIN KANTA AKT–EU-KUMPPANUUSSOPIMUKSEN RAHOITUSKEHYKSEEN VUOSIKSI 2014–2020)

1 Tausta

Afrikan Karibian ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden ryhmän jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välillä allekirjoitettiin Cotonoussa 23. kesäkuuta 2000 AKT–EY-kumppanuussopimus (jäljempänä Cotonoun sopimus). Cotonoun sopimus on EU:n ja Saharan eteläpuolisten AKT-valtioiden välisten suhteiden perusta. Se on sekä kehityspoliittinen instrumentti että osa EU:n ulkosuhdekehikkoa. Sopimuksen mukaan EU:n ja AKT-valtioiden välisen yhteistyön päämääränä on AKT-valtioiden taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kehityksen edistäminen rauhan ja turvallisuuden lisäämiseksi sekä vakaan ja demokraattisen poliittisen ympäristön vahvistamiseksi. Tavoitteena on AKT-valtioiden kestävä kehitys, joustava ja asteittainen integroituminen maailmantalouteen sekä köyhyiden vähentäminen.

Cotonoun sopimus on solmittu 20 vuodeksi siten, että sitä muutetaan sen 95 artiklan mukaisesti viiden vuoden välein. Ensimmäinen välitarkistus oli vuonna 2005 ja toinen vuonna 2010. Viimeisin Cotonoun sopimuksen tarkistamista koskeva sopimus allekirjoitettiin 22. kesäkuuta 2010. Sopimus umpeutuu vuonna 2020. Cotonoun sopimuksessa määrätään sopimuksen rahoituspöytäkirjan vahvistamisesta kutakin rahoituskautta varten.

Cotonoun sopimuksen mukaista yhteistyötä AKT-valtioiden (79 valtiota, joista 48 Afrikan, 16 Karibian ja 15 Tyynenmeren valtiota)¹ sekä merentakaisien maiden ja

alueiden (MMA)² kanssa rahoitetaan Euroopan kehitysrahastosta (EKR). Vuoden 2013 loppuun saakka rahoitus tulee 10. EKR:sta, jota on täydennetty edellisistä rahastoista käyttämättä jääneillä varoilla.

Keski-Afrikan tasavalta, Komorit, Kongon demokraattinen tasavalta, Kongon tasavalta, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritania, Mauritius, Mosambik, Namibia, Niger, Nigeria, Norsunluurannikko, Päiväntasaajan Guinea, Ruanda, Sambia, São Tomé ja Príncipe, Senegal, Seychellit, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Swasimaa, Tansania, Togo, Tšad, Uganda, Zimbabwe

Karibia: Antigua ja Barbuda, Bahama, Barbados, Belize, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Kuuba (tosin Kuuba ei ole allekirjoittanut Cotonoun sopimusta), Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinit, Suriname, Trinidad ja Tobago

Tyynimeri: Cookinsaaret, Fidži, Itä-Timor, Kiribati, Marshallinsaaret, Mikronesia, Nauru, Niue, Palau, Papua-Uusi-Guinea, Salomonsaaret, Samoa, Tonga, Tuvalu, Vanuatu

² **Merentakaisia maita ja alueita (MMA)** on yhteensä 21, ja ne kuuluvat perustuslakien nojalla neljälle Euroopan unionin jäsenvaltiolle: Tanskalle, Ranskalle, Alankomaille ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle.

Grönlanti, Uusi-Kaledonia ja siihen kuuluvat alueet, Ranskan Polynesia, Ranskan eteläiset ja antarktiset alueet, Wallis- ja Futunasaaret, Mayotte, Saint-Pierre ja Miquelon, Aruba, Alankomaiden Antillit (Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten), Anguilla, Caymansaaret, Falklandinsaaret, Etelä-Georgia ja Eteläiset Sandwichsaaret, Montserrat, Pitcairn, Saint Helena ja siihen kuuluvat alueet, Antarktisen brittiläinen alue, Intian valtameren brittiläinen alue, Turks- ja Caicossaaret, Brittiläiset Neitsytsaaret, Bermuda

¹ **Afrikka:** Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Djibouti, Eritrea, Etelä-Afrikka, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kamerun, Kap Verde, Kenia,

Euroopan kehitysrahasto on toiminut erillisenä rahastona EU:n talousarvioon nähden, vaikka sen sisällyttämistä EU:n budjettiin onkin ajoittain esitetty. Vuosille 2014–2020 tarkoitetun 11. EKR:n kokonaissummaksi ehdotetaan 34 275,6 miljoonaa euroa (käyvin hinnoin), josta Suomen maksuosuus olisi 1,51 % eli yhteensä 516,47 miljoonaa euroa (vuoden 2011 kiintein hinnoin 11. EKR:n kokonaissumma olisi 30 318,7 miljoonaa euroa, mutta tässä U-kirjelmässä EKR:n määrärahat ilmoitetaan käypinä hintoina, jotta inflaatio monivuotisen rahoituskehyksen aikana voitaisiin ottaa paremmin huomioon).

EKR:a rahoittavat EU:n jäsenvaltiot ja rahastolla on omat varainhoitosääntönsä. EKR:n varainhoitoa hallinnoi EKR-komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajista ja jonka puheenjohtajana toimii komissio. Euroopan investointipankki (EIP) hallinnoi osaa EKR:n hankkeista (mm. lainoja ja riskipääomia sisältäviä hankkeita). Niitä käsitellään erillisessä EIP:n alaisuuteen perustetussa investointikehyskomiteassa.

2 Sopimusneuvottelut ja käsittely EU:ssa

Komissio antoi 29. kesäkuuta 2011 *Eurooppa 2020 -strategiaa tukeva talousarvio* -tiedonannon (12475/11), jossa mm. luetellaan EU:n monivuotisen rahoituskehyksen 2014–2020 ulkopuoliset erityisrahoitusvälineet.

Komissio julkisti 7. joulukuuta 2011 esitykset EU:n ulkosuhderahoitusinstrumenteista vuosille 2014–2020. Se antoi mm. tiedonannon 18431/11, mikä sisältää esityksen jäsenvaltioiden sisäiseksi sopimukseksi 11. EKR:n perustamisesta vuosille 2014–2020 (jäljempänä 11. EKR:a koskeva sisäinen rahoitussopimus). Samalla komissio antoi myös esityksen 18480/11, joka koskee AKT–EU-ministerineuvostossa esitettävää unionin kantaa Cotonoun sopimuksen vuosia 2014–2020 koskevaksi uudeksi rahoituspöytäkirjaksi. Lisäksi komissio antoi 19. maaliskuuta 2012 ehdotuksen 7909/12 AKT–EU-ministeri-

neuvostossa esitettävästä Euroopan unionin kannasta investointien rahoitusehtojen tarkistamiseen (AKT–EY-kumppanuus-sopimuksen liitteessä II oleva 1 luku).

Tarkennettu esitys rahoitussopimusluonnoksesta saatiin 22. maalikuuta 2012 (MD no: 058/12 FoP). 11. EKR:a koskeva sisäinen rahoitussopimusehdotus kuuluu osaltaan EU:n ulkoisia toimia koskevaan monivuotiseen (2014–2020) rahoituskehys-ehdotuskokonaisuuteen.

Komissio esitteli 11. EKR:a koskeva sisäisen rahoitussopimuksen AKT-työryhmälle 10. tammikuuta 2012. Rahoitussopimuksesta ja Cotonoun sopimuksen uudesta rahoituspöytäkirjasta keskustellaan kevään 2012 aikana. Jäsenmaat, joiden osuudet rahastoon eniten kasvaisivat, tulevat todennäköisesti ehdottamaan osuuksiinsa muutoksia.

EKR:stä, kuten myös muista EU:n ulkosuhdeinstrumenteista pyritään pääsemään mahdollisimman pitkälle yhteisymmärrykseen 28.–29.6.2012 Eurooppa-neuvostoon mennessä. Sisäisen sopimuksen hyväksymisen jälkeen neuvoston on tarkoitus hyväksyä 11. EKR:ää koskeva täytäntöönpanoasetus ja varainhoitoasetus. Komission on tarkoitus esitellä täytäntöönpanoasetus kesäkuussa 2012. Varainhoitoasetusehdotus saatetaan julkaista vasta 2013, koska se on riippuvainen EU:n yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta, joka on edelleen neuvoston ja parlamentin käsittelyssä.

3 Asian kansallinen käsittely

Ulkoasiainministeriö on valmistellut U-kirjelmän yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. U-kirjelmää on käsitelty ulkosuhdejaoston ja budjettijaoston kirjallisissa menettelyissä 20. maaliskuuta – 22. maaliskuuta 2012. Asiasta on lähetetty eduskunnalle 18. tammikuuta 2012 selvitys e-kirjelmällä (E 136/2011 vp).

EU:n budjetin alaisista muista ulkosuhde-rahoinstrumenteista on lähetetty eduskunnalle erillinen e-kirjelmä 8. helmikuuta 2012 (E 4/2012 vp) ja niistä lähetetään eduskunnalle myös erillinen U-

kirjelmä. EU:n ulkosuhderahoitusinstrumentteja on myös käsitelty eduskunnalle 6. lokakuuta 2011 lähetetyssä U-kirjelmässä (U 40/2011 vp) *Eurooppa 2020 -strategiaa tukeva talousarvio* -tiedonannon pohjalta.

Kun neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sisäinen sopimus 11. EKR:n perustamisesta on allekirjoitettu, se tullaan perustuslain 94 ja 95 §:ien mukaisesti saattamaan hallituksen esityksellä eduskunnan hyväksyttäväksi.

4 EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta

Yhdeksi Euroopan kehitysrahastoa koskeva komission tiedonanto (18431/11) sisältää ehdotuksen neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sisäiseksi sopimukseksi vuosia 2014–2020 koskevaan monivuotiseen rahoituskehykseen perustuvan Euroopan unionin avun rahoituksesta AKT–EU-kumppanuussopimuksen mukaisesti sekä rahoitustuen myöntämisestä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen neljännessä osassa tarkoitetuille merentakaisille maille ja alueille. Komission tiedonanto ei sisällä ehdotusta oikeusperustaksi, sillä neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sopimukset eivät ole EU:n perussopimusten mukaisia normaaleja säädöksiä vaan ne ovat syntyneet tapaoikeudellisena menettelyinä.

Komission ehdotus (18480/11) neuvoston päätökseksi AKT–EU-ministerineuvostossa esitettävästä unionin kannasta AKT–EU-kumppanuussopimuksen monivuotiseen rahoituskehykseen vuosiksi 2014–2020 sisältää ehdotuksen päätöksen oikeusperustaksi. Komissio ehdottaa oikeusperustaksi SEUT 209 artiklan 2 kohtaa ja SEUT 218 artiklan 9 kohtaa. EU:n neuvoston ja komission jäsenistä sekä AKT-valtioiden hallitusten jäsenistä koostuva AKT–EU-ministerineuvosto voi tehdä sopimuspuolia sitovia päätöksiä. Silloin kun AKT–EU-ministerineuvostossa käsitellään jäsenvaltion toimivaltaan kuuluvia asioita, kanta EU:n neuvostossa muodostetaan Cotonoun sopimuksen täytäntöön-

panemiseksi toteutettavista toimenpiteistä ja noudatettavista menettelyistä tehdyn neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sisäisen sopimuksen mukaan yksimielisesti (ks. myös HE 84/2001 vp).

5 Pääasiallinen sisältö

Luonnoksessa sisäiseksi rahoitus-sopimukseksi sovitaan AKT-valtioiden kanssa tehtävän kehitysrahoitusyhteistyön lisäksi myös 11. EKR:n hallintokulujen rahoituksesta sekä merentakaisille maille ja alueille (MMA) annettavasta tuesta. Sopimuksella määritellään pääasiassa 11. EKR:n kokonaissumma, kunkin jäsenvaltion maksuosuus ja sitä vastaava äänimäärä sopimuksella perustettavissa komiteoissa, muut rahoituslähteet sekä sopimuksen voimassaoloaika. Sopimuksen myötä jäsenvaltiot sitoutuvat myös EIP:n tekemien rahoitussitoumusten takaajiksi.

Cotonoun sopimuksen uutta rahoitus-pöytäkirjaa koskevassa esityksessä todetaan AKT-valtioille vuosina 2014–2020 tarjolla olevan avun kokonaismäärä sekä se, miten varat allokoidaan. Lisäksi esityksessä mm. määrätään mihin mennessä 10. EKR:n ja sitä aikaisempien EKR:jen sekä 11. EKR:n varoja ei voitaisi sitoa.

11. EKR:n kokonaismäärät AKT-valtioiden ja merentakaisen maiden ja alueiden kanssa tehtävälle yhteistyölle ilmoitettiin tiedonannossa *Eurooppa 2020 -strategiaa tukeva talousarvio* vuoden 2011 hintoina. Tähän U-kirjelmään liitettyssä tiedonannossa (18431/11) sekä ehdotuksessa (18480/11) komissio ilmoittaa 11. EKR:n määrärahat puolestaan käypinä hintoina, jotta inflaatio monivuotisen rahoituskehyksen aikana voitaisiin ottaa paremmin huomioon.

5.1 Ehdotus 11. Euroopan kehitysrahastoksi

Komission tiedonanto (18431/11) sisältää ehdotuksen neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sisäiseksi sopimukseksi 11. EKR:n perustamisesta vuosille 2014–2020. Ehdotus ei

sisällä merkittäviä rakenteellisia muutoksia kymmenenteen EKR:oon (2008–2013) verrattuna. Alla on selostettu ehdotuksen sisältö sekä tärkeimmät muutokset verrattuna aiempaan:

Ehdotettu 11. EKR kattaa ajanjakson 1. tammikuuta 2014 – 31. joulukuuta 2020 ja sen kokonaissumma on 34 275,6 miljoonaa euroa, josta 32 218,4 miljoonaa euroa myönnetään AKT-valtioille, 343,4 miljoonaa euroa merentakaisille maille ja alueille ja 1 713,8 miljoonaa euroa komissiolle hallintomenoihin koskien EKR:n ohjelmasuunnittelua ja toteutusta. Aiemman, vuodet 2008–2013 kattavan 10. EKR:n kokonaismäärä on puolestaan 22 682 miljoonaa euroa. On kuitenkin huomioitava, että uuden 11. EKR:n varat on tarkoitettu käytettäväksi seitsemän vuoden kuluessa, kun 10. EKR:n varat oli tarkoitettu kuudelle vuodelle. 11. EKR:n suhteellinen kasvu voidaan nähdä osana EU:n ulkoiselle toiminnalle kohdistettua suurempaa painoarvoa seuraavissa rahoituskehyksissä. Lisäksi EU:n ulkoista apua on tarkoitettu keskittää enenevässä määrin vähiten kehittyneisiin maihin ja Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan.

Suomen maksuosuudeksi ehdotetaan 1,51 % 11. EKR:n kokonaismäärästä eli yhteensä 516,47 miljoonaa euroa (noin 74 miljoonaa euroa/vuosi). Suomen maksuosuus 10. EKR:n kokonaismäärästä oli 1,47 % (noin 56 miljoonaa euroa/vuosi).

Maksuosuudet ehdotetaan jakautuvan jäsenvaltioittain seuraavasti:

Jäsenmaa	Osuus	Milj. euroa
Belgia	3,23 %	1 108,55
Bulgaria	0,22 %	75,38
Tshekki	0,83 %	284,58
Tanska	1,97 %	674,70
Saksa	20,54 %	7 041,44
Viro	0,08 %	28,82
Irlanti	0,95 %	324,16
Kreikka	1,57 %	539,79
Espanja	8,06 %	2 762,43
Ranska	17,83 %	6 110,88
Italia	12,62 %	4 324,33
Kypros	0,12 %	39,74
Latvia	0,11 %	37,52
Liettua	0,18 %	61,42

Luxemburg	0,26 %	90,00
Unkari	0,69 %	237,42
Malta	0,04 %	13,44
Alankomaat	4,85 %	1 662,01
Itävalta	2,36 %	810,04
Puola	2,17 %	743,24
Portugali	1,20 %	410,17
Romania	0,72 %	247,40
Slovenia	0,23 %	80,05
Slovakia	0,38 %	131,85
Suomi	1,51 %	516,47
Ruotsi	2,94 %	1 006,82
Yhdistyneet kuningaskunnat	14,33 %	4 912,95
Yhteensä	100 %	34 275,6

Komissio esittää, että 11. EKR pidetään edelleen EU:n talousarvion ulkopuolisena rahastona. EU:n AKT-valtioiden kanssa tekemän kehitysyhteistyön sisällyttämistä EU:n talousarvioon suunnitellaan kuitenkin vuodelle 2020, joka on 11. EKR:n viimeinen vuosi ja Cotonoun sopimuksen päättämisen vuosi.

Jäsenvaltioihin sovellettavia EKR:n maksuosuuksien jakoperusteita ehdotetaan nyt yhdenmukaistettaviksi aiempaa enemmän EU:n talousarviossa käytettävien jakoperusteiden kanssa. Tällä olisi vaikutusta lähinnä uudempien jäsenvaltioiden maksuosuuksiin, jotka tulisivat kasvamaan huomattavasti. Lisäksi 11. EKR:on ehdotetaan varattavan tukea erilaisten ennakoimattomien tilanteiden ja kriisien rahoittamiseen (shock-absorbing schemes). Tämä tulisi korvaamaan nykyisen Flex-välineen sekä muut nopeaan reagointiin luodut järjestelmät.

Tukimenojen osalta rahoituksen esitetään vastaavan viittä prosenttia komission hallinnoimista EKR:n määrärahoista. Tämä kuvastaa komission halua ottaa paremmin huomioon EKR:n ohjelmointiin ja toteuttamiseen käytetyt todelliset tukimenot ja kustannukset, jotka liittyvät avun täytäntöönpanotehtävien siirtämiseen sekä valvonnan parantamiseen.

AKT-valtioille suunnattavaksi ehdotetut varat (32 218,4 miljoonaa euroa) esitetään jaettavaksi seuraavasti: 27 658,2 miljoonaa euroa maaohjelmien ja alueellisten ohjelmien

rahoitukseen, 3 960,2 miljoonaa euroa AKT-valtioiden keskinäisen ja alueiden välisen yhteistyön rahoittamiseen sisältäen tuen yritystoiminnan kehittämiskeskukseen (Center for Development of Enterprise, CDE) sekä maatalouden ja maaseudun yhteistyön tekniselle keskukselle (Technical Centre for Agricultural and Rural Cooperation, CTA), ja 600 miljoonaa euroa EIP:n hallinnoitaviksi.

Euroopan komissioon perustettavaksi ehdotetun EKR-komitean ja Euroopan investointipankkiin perustettavaksi ehdotetun investointikehyskomitean päätökset tehtäisiin määräenemmistöllä. Määräenemmistöön tarvittaisiin vähintään 720 ääntä kaikkiaan 998 äänestä siten, että määräenemmistö edustaisi vähintään 14:ää asian puolesta äänestävää jäsenvaltiota. Suomella olisi käytössään 15 ääntä kuten 10. EKR:ssakin. Äänimäärät heijastelisivat maksuosuuksia.

Jäsenmaa	Äänimäärä
Belgia	32
Bulgaria	2
Tshekki	8
Tanska	20
Saksa	205
Viro	1
Irlanti	9
Kreikka	16
Espanja	80
Ranska	178
Italia	126
Kypros	1
Latvia	1
Liettua	2
Luxemburg	3
Unkari	7
Malta	1
Alankomaat	48
Itävalta	24
Puola	22
Portugali	12
Romania	7
Slovenia	2
Slovakia	4

Suomi	15
Ruotsi	29
Yhdistyneet kuningaskunnat	143
Yhteensä	998

Euroopan investointipankin investointikehykseen ei ehdoteta siirrettävän lisää varoja, koska rahaston uusiutuvan luonteen ansiosta saatavilla on jo riittävästi varoja yhdeksänneistä ja kymmenenneistä EKR:stä palautuneiden varojen myötä. Tämä ei kuitenkaan koske korkotukien rahoittamiseen ja hankkeisiin liittyvään tekniseen apuun käytettäviä avustuksia, joiden osalta ehdotetaan määrärahojen lisäämistä kymmenenteen EKR:oon verrattuna. Tarkoituksena olisi kasvattaa em. toiminnan mittakaavaa ja mahdollistaa muunlaisia laina- ja lahja-avun yhdistämismekanismeja (ns. blending-mekanismeja). Tähän liittyen komissio antoi 19. maaliskuuta 2012 ehdotuksen 7909/12, jonka mukaan sellaisten korkotukien osuutta määrärahasta, jota voidaan käyttää Cotonoun sopimuksen II liitteessä määriteltyyn tekniseen apuun, kasvatettaisiin nykyisestä 10 prosentista 15 prosenttiin. Ehdotus on linjassa EIP:n AKT-maita koskevan, vuonna 2010 toteutetun, väliarvion suositusten kanssa.

Sisäistä rahoitussopimusta koskevassa ehdotuksessa ennakoidaan lisäksi Kroatian liittyminen EU:hun vuoteen 2014 mennessä. Uuden jäsenvaltion liittymisen vaikutuksista 11. EKR:n kokonaismäärään ja jäsenvaltioiden maksuosuuksiin sekä äänten painotukseen ja määräenemmistön muodostumiseen EKR- ja investointikehyskomiteoissa ehdotetaan päätettävän neuvoston yksimielisellä päätöksellä.

Sisäisen sopimuksen hyväksymisen jälkeen neuvoston on tarkoitus hyväksyä 11. EKR:a koskeva täytäntöönpanoasetus ja varainhoitoasetus. Sisäinen sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona viimeinen jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyvänsä sen.

5.2 EU:n kanta Cotonoun sopimuksen uuteen rahoituspöytäkirjaan

Cotonoun sopimuksessa määrätään sopimuksen rahoituspöytäkirjan vahvistamisesta kutakin rahoituskautta varten. Monivuotinen rahoituskehys vuosille 2008–2013 muodostaa nykyisen sopimuksen liitteen I b.

Komission ehdotus (18480/11) koskee AKT–EU-ministerineuvostossa esitettävää unionin kantaa Cotonoun sopimuksen vuosia 2014–2020 koskevaksi rahoituspöytäkirjaksi eli liitteeksi I c. AKT–EU-ministerineuvoston tulee siis päättää rahoituspöytäkirjasta ja sitä ennen EU:n neuvoston täytyy tehdä päätös unionin kannasta asiaan.

Rahoituspöytäkirjassa todetaan AKT-valtioille vuosina 2014–2020 tarjolla olevan avun kokonaismäärä sekä se, miten varat allokoidaan. Lisäksi pöytäkirjassa määrätään, että 10. EKR:n ja sitä aikaisempien EKR:jen varoja ei voitaisi sitoa 31. joulukuuta 2013 jälkeen tai sen päivän jälkeen, jona vuosia 2014–2020 koskeva rahoituskehys on tullut voimaan, jos tämä päivämäärä on myöhäisempi, ellei EU:n neuvosto yksimielisesti erikseen toisin päättäisi. Tästä poikkeuksena olisivat investointikehyksen varat (pl. kuitenkin liitännäiset korkotuet) sekä 9. EKR:a edeltävien EKR:jen alaisen maatalouden perustuotteiden vientitulojen vakauttamisjärjestelmän (Stabex) tuloksena syntyneet taseet.

Rahoituspöytäkirjassa määrätään niin ikään, että 11. EKR:n varoja ja investointikehyksen osalta palautuksina vapautuvia varoja ei voitaisi sitoa 31. joulukuuta 2020 jälkeen, ellei EU:n neuvosto yksimielisesti erikseen toisin päättäisi. Varat, jotka jäsenvaltiot ovat varanneet 9. ja 10. EKR:n puitteissa investointikehyksen rahoittamiseen, voitaisiin kuitenkin maksaa 31. joulukuuta 2020 jälkeen. AKT–EU-suurlähettiläskomitea voi AKT–EU-ministerineuvoston puolesta muuttaa monivuotisen rahoituskehysten sisällä varojen allokointia ohjelmointitavoitteiden saavuttamiseksi.

Sopimuspuolet voisivat päättää EKR:n suoritusarvion laatimisesta, jossa arvioitaisiin

sitoumusten ja maksujen toteutumisastetta sekä annetun avun tuloksellisuutta ja vaikutusta. Suoritusarvio laadittaisiin komission ehdotuksen pohjalta. Lisäksi pöytäkirjassa todetaan, että jokainen EU:n jäsenvaltio voisi myöntää komissiolle tai EIP vapaaehtoista lisärahoitusta Cotonoun sopimuksen tavoitteiden tukemiseksi. Lisäksi jäsenvaltiot voivat toimia muun muassa komission tai EIP:n hallintoimien hankkeiden tai ohjelmien yhteisrahoittajina.

6 Sopimuksen allekirjoittaminen, väliaikainen soveltaminen ja voimaantulo

Neuvottelut ovat alkaneet 10. tammikuuta 2012. Sopimuksen allekirjoittamista ei ole suunniteltu ainakaan vielä Tanskan puheenjohtajuuskaudelle. Niin ikään sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta ei ole vielä neuvoteltu.

Sisäinen sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona viimeinen jäsenvaltio on ilmoittanut hyväksyneensä sen.

7 Taloudelliset ja muut vaikutukset

Suomen maksuosuudeksi 11. EKR:n kokonaissuuruudesta ehdotetaan 1,51 % eli 516,47 miljoonaa euroa. Seitsemän vuoden jaksolla (2014–2020) tämä tarkoittaisi noin 74 miljoonan euron keskimääräisiä vuosittaisia kustannuksia. Aiemmasta 10. EKR:sta Suomen prosenttiosuus oli 1,47 (n. 56 miljoonaa euroa/vuosi).

Jäsenvaltioihin sovellettavia 11. EKR:n maksuosuuksien jakoperusteita ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi aiempaa enemmän EU:n talousarviossa käytettävien jakoperusteiden kanssa. Tällä on vaikutusta lähinnä uusien jäsenvaltioiden osuuksiin, jotka tulisivat kasvamaan huomattavasti.

Ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia tulee arvioida EKR-neuvottelujen edetessä ja osana EU:n rahoituskehysneuvotteluja.

Suomi maksaa EKR-osuutensa ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyömomentilta.

8 Suhde Suomen lainsäädäntöön

Sisäisen rahoitus sopimus sisältää ehdotuksen Suomen maksuosuudeksi 11. EKR:n kokonaissummasta ja sopimuksessa määrätään jäsenvaltioiden Euroopan investointipankille myöntämistä takauksista. Nämä määräykset sitovat eduskunnan budjettivaltaa ja vaativat siten eduskunnan hyväksymisen.

9 Ahvenanmaan asema

Neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sisäinen sopimus 11. EKR:n perustamisesta kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Kun sopimus on allekirjoitettu, se tullaan perustuslain 94 ja 95 §:ien mukaisesti saattamaan hallituksen esityksellä eduskunnan hyväksyttäväksi. Sopimus ei valtioneuvoston käsityksen mukaan sisällä Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan kuuluvia määräyksiä.

10 Valtioneuvoston kanta

Alla on valtioneuvoston alustava kanta koskien tiedonantoa 18431/11 ja ehdotusta 18480/11. Valtioneuvoston alustavaa kantaa tullaan täydentämään ja tarvittaessa tarkistamaan mahdollisilla jatkokirjelmillä neuvottelujen edetessä.

Valtioneuvosto pitää EU:n Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maille suunnattavan kehitysrahoituksen turvaamista seuraavalla rahoituskehyskaudella tärkeänä.

Valtioneuvosto kannattaa Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden kanssa tehtävän kehitysyhteistyön sisällyttämistä EU:n talousarvioon. Tämä ns. EKR:n budjetisointi on myös nähtävä osana rahoituskehysneuvottelujen ja ulkosuhde- rahoituksen kokonaisuutta, rakenteesta tehtävä ratkaisu ei tulisi vaikuttaa EU:n julkisen kehitysavun (Official Development Aid/ODA) kokonaismäärään.

Valtioneuvostoneuvoston näkemyksen mukaan on niin ikään tärkeää, että EU:n kehitysyhteistyöinstrumentti DCI:n

(Development Cooperation Instrument) tavoin AKT-valtioille suunnattavan toiminnan päätavoitteena pysyy köyhyyden vähentäminen ja lopulta sen poistaminen, linjassa vuosituhattavoitesitoumusten kanssa.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission esittämiin pyrkimyksiin yhtenäistää EKR kehitysrahoitusinstrumentti DCI:n kanssa ja esimerkiksi EKR:n maksuosuuden edelleen lähentämiseen budjetin maksuosuuksien kanssa mahdollista tulevaa budjetisointia valmistelevana toimenpiteenä. Tässä valossa myös Suomen maksuosuuden muutos on valtioneuvoston alustavan kannan mukaan hyväksyttävissä (1,47 % → 1,51 %) edellyttäen, että kaikki jäsenvaltiot hyväksyvät maksuosuuksiensa muutokset.

Valtioneuvosto katsoo, että EKR:n käytännön toimivuuden ja vaikuttavuuden maksimointi, ml. suunniteltu lisäjoustavuus ja nopean reagoinnin mahdollisuus odottamattomissa tilanteissa, tulee olla mahdollisen 11. EKR:n johtoajatus. Aiemmistä EKR:istä saadut kokemukset ja tehdyt arviot on hyödynnettävä täysipainoisesti, mukaan lukien avun ennakoitavuuden ja joustavuuden tasapainottelussa vaikuttavuusnäkökulmasta.

Valtioneuvosto katsoo, että komission esittämä laina- ja lahja-avun yhdistämismekanismien (ns. blending-mekanismit) enenevä käyttö kaipaa yhä lisäselvitystä, esimerkiksi sen maantieteellisen kohdentamisen ja velkakestävyyskysymyksen suhteen.

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan ehdotuksessa neuvoston päätökseksi AKT-EU-ministerineuvostossa vahvistetavasta EU:n kannasta Cotonoun sopimuksen uuteen rahoituspöytäkirjaan käytettäväksi ehdotetut oikeusperustat olisivat oikeat.

Valtioneuvosto ottaa Euroopan kehitysrahaston rahoitukseen kantaa osana EU:n rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta. Valtioneuvosto on aiemmin linjannut koko rahoituskehityksen osalta, että tavoitteena on noin 1 prosentin maksusitoumusmäärärahojen kokonaistaso EU-maiden yhteenlasketusta BKTL:sta ja vastaavasti noin 100 mrd. euroa komission ehdotusta matalampi menotaso.